

Ragıp Zarakolu: 100. yıla doğru koşar adım (1)

Posted on 25/02/2015

Bütün dünyada ve Türkiye’de kapsamlı biçimde anılacak olan Ermeni (+Süryani+Rum) soykırımının 100. yılının başlangıç tarihi olarak kabul edilen 24 Nisan’a 5 ay kaldı. İlk anma ve matem 1. Dünya Savaşı’nın bitiminden 6 ay sonra İstanbul’da 3 ayrı kilisede yapıldı. Buna diplomatik misyonların katıldığını biliyoruz. Osmanlı makamlarından herhangi bir yetkilinin katılıp katılmadığını ise bilmiyoruz. Ermeni soykırımının başlangıcı olarak İstanbul’daki

Ermeni entelijansyasının ve toplum önderlerinin toplu tevkifatı soykırımın başlangıç tarihi olarak kabul edildi daha sonraları.

Aydınlara yönelik bu toplu tevkifatlar daha sonra, muhalif çevrelere yönelik olarak zaman zaman tekrarlandı. Örneğin “Balyoz Harekatı” denen toplu aydın tevkifatı 1971 ordu/parlamento işbirliği ile yapılan hükümet darbesi sırasında ilan edilen sıkı yönetim tarafından yürütüldü. Ama bunun 24 Nisan ile önemli bir farkı vardı : Hayatta kalma şansı. 1980 darbesinden sonra da yazar örgütlerine, barış örgütlerine yönelik toplu tutuklama operasyonları yapıldı. 80 darbesinden sonra, Avrupa’ya en büyük aydın ve yazar göçü yaşandı.

1919 yılı aynı zamanda İstanbul’da, soykırım sorumluları hakkında parlamento soruşturmalarının yapıldığı; bir kısmının askeri mahkemelerde yargılandığı bir sürecin başlangıcı idi. Bu yargılamalar sonucu, Talat, Enver ve diğer bazı üst düzey yöneticiler hakkında gıyabında idam kararları da çıktı. Ama bu arada, kentte hala etkili olan ITF ağı, Ermeni soykırımı hakkında yazıları ile tanıklık eden, Hasan Amca ve Ahmet Refik gibi

yazarları, ölüm tehditleri ile susturmayı başardı. Ancak Ermeni Patrikhanesi'nin şikayetleri ve tanıklıkları ile, bazı İTF sorumluları da tutuklandı ve "insanlığa karşı suç" iddiası ile yargılanmak üzere Malta Adası'na gönderildi. Bu tutuklamaları gerçekleştiren dönemin cesur İçişleri Bakanı gazeteci ve akademisyen Ali Kemal, İTF çevreleri tarafından "Artin Kemal" olarak adlandırıldı. Bir süre sonra, kampanyalar sonucu bakanlıktan ayrıldı. Yeni İstanbul Hükümetleri de, Ankara ile üstü örtülü işbirliği içine girmişlerdi. Pontus ve Koçgiri bölgesinde, başı olduğu Merkez Ordusu ile Rum ve Kürtlere karşı kıyımlar düzenleyen, 1922 Eylül'ünde İzmir'i yakan, sivil halkı katleden ve İzmir Metropoli'tni linç ettiren Sakallı Nurettin Paşa'nın ajanları tarafından 1922 4 Kasım'ında İstanbul'da gün ortası kaçırılan Ali Kemal, aynı yöntemle bir sokak güruhuna linç edilmek üzere teslim edildi. Ankara Hükümeti, bırakın yargılamayı soykırım suçlarına yeniden devlet kademelerinde görev veriyor, el konulan Ermeni/Rum mallarından sağlanan gelirlerle, idam edilen Boğazlıyan Kaymakamı'nın ailesine, Talat Paşa ve diğerlerinin ailelerine "vatana hizmet" ederken şehit oldukları gerekçesi ile maaş bağlanıyordu.

İnkarcılık politikası

Türkiye'de soykırım inkarcılığı, devletin milli güvenlik politikasının bir parçası olarak yürütüldü en başından itibaren. 2001 yılında ise inkarcılık örgütsel olarak en üst seviyeye yükseldi ve ASİMKA oluşturuldu. Bu komitenin ilk başkanı, Başbakan Yardımcısı Devlet Bahçeli idi. Daha sonra bu başkanlığı Abdullah Gül'den başlayarak Dışişleri Bakanları üstlendi. Böylesi bir yapılanmaya gidilmesini ateşleyen kıvılcım ise, Fransız Senatosu'nun çatısı altında Ermenistanlı ve Türkiyeli aydınların bir diyalog toplantısı düzenlemesi olmuştu. O güne değin parlamentodan soykırımı ilişkin kararlar Meclis'ten çıkıyor ama Senato düzeyine geldiğinde, devletler arası çıkarlar gerçekliği nedeniyle, uzun pazarlıklarla engellenebiliyordu. Ama bu kez olay farklı gerçekleşti. Senato'da Türkiye dostu senatörler bile bu toplantıdan etkilenmiş, "artık Türkiye sivil toplumu bile bu gerçekliği kabul etmeye ve tartışmaya başladıktan sonra, bize düşen Meclis'ten gelen kanunu onaylamak düşer"

diyerek, bir bölümü evet demese bile, nötr kalmışlar, böylece Fransız devleti resmen Ermeni soykırımını tanımıştı. Sözkonusu diyalog toplantısına Ermeni diasporasının temsilcileri çağrılı değildi. Bu nedenle Senato önünde protesto gösterileri yapıyordu. Toplantı sonucunda, herhangi bir ortak karar bildirgesi açıklanmadı.

Toplantıyı düzenleyen Jean Claude Kebabjian'ın kurmuş olduğu CRDA (Ermeni Diasporası Araştırma Merkezi) ve Ayşe Nur Zarakolu'nun yöneticisi olduğu Belge Uluslararası Yayıncılık idi. Belge'nin aracılığı ile, Murat Belge (son anda kanser olayı nedeniyle katılamadı), Mete Tunçay, Oral Çalışlar, Baskın Oran (metin yolladı) bu toplantıya katıldılar. Ben de katılımcı idim. Ermenistan'dan gelen konuşmacılar ise, Soykırım Müzesi Başkanı Lavrenti Barsagian, akademisyen ve gazeteci Hakob Çakıryan ve eski dışişleri bakanı Liberidian idi. Toplantının yöneticisi ise, Cezayir savaşının dürüstlük abidesi olarak anılan, Fransız ordusu tarafından işkenceden sonra hapsedilen Henri Alleg idi. Bu Fransız Parlamentosu'nun Alleg'den dolayı bir özrü olarak da kabul edilebilirdi. Alleg yaptığı konuşmada, Ermeni soykırımının tanınmasının ahlaki bir vecibe olduğunu söyledikten sonra, Fransa'yı da Cezayir Savaşı'ndan dolayı bir özür yükümlülüğü olduğunu hatırlattı. T.C'nin elinden Cezayir kozu da alınmıştı.

Hükümet toplantı ardından, YÖK'e "gizli" ibareli yazılar yönelterek, toplantı sırasında serbestçe herkese verilen sunumları yolladı ve akademisyenlerin bu yazıları çürütecek yazılar üretilmesini istedi. Bu arada, inkarcılığın ana merkezlerinden biri olan, Doğu Perinçek'in Aydınlık gazetesi, "bu metinleri ele geçirdiklerini" iddia ederek, saldırıya başladı ve daha sonra sözde çürüten metinler ile birlikte, yazarlardan izin almadan yayınladı. Devlet alımları ile bu korsan kitap iki basım yaptı. Arkasından ise Bülent Ecevit ile Devlet Bahçeli sözde sol/sağ koalisyon hükümeti, ASMKK'nin oluşumuna bir kararname ile imza attı. Artık soykırım inkarcılığı devletin milli güvenlik politikasının en önemli politikalarından biri haline gelmişti.

Bunun arkasındaki güç ise 28 Şubat post-modern darbesini gerçekleştiren militarizm idi. 1.

Dünya Savaşı sonrası Turancı ve Kemalist olarak ikiye ayrılan İttihat Terakki partisinin iki geleneği bir araya gelmişti ilk kez. Ecevit elbette artık CHP’de değildi, ama o geleneğin sürdürücüsü oldu, anti-Kürt ve soykırım inkarcısı politikaları ile.

Etkisinin bin yıl devam edeceği ileri sürülen 28 post-modern darbesinin sadece siyasal islami hedef aldığı genel kabul görmüştür. Oysa yeni dönemde, aynı zamanda, Ermeni soykırımının sistematik inkarı yanında, Protestan Türk cemaati hedef alınmış, güçlü bir anti-pontos kampanya başlatılmış; bu arada 1915 soykırımından bahseden Süryani bir din adamı mahkemeye verilmesi ile bu cemaat de tehdit altına girmiştir.

Kara liste

Ermeni ve Rum Ortodoks Kilisesi agresif eylemlerle taciz edilmiştir. TCK’ye ünlü 301. Madde de (Türklüğe hakaret) bu dönemde eklenmiş. AKP’ye ise onaylamak kalmıştır. 90’lı yıllarda T.C, soykırımı kabul eden tek tük aydını ve insan hakları hareketini marjinal olarak kabul ediyor, önemsemiyordu. Ancak 28 Şubat darbesi ile birlikte, soykırım inkarcılığı, 1000 yıl süreceği iddia edilen Türk devletinin yeni dizaynının temel unsurlarından biri haline geldi. Bu aynı zamanda bir Hristiyan karşıtlığını da içinde barındırıyordu. Sözde radikal laisist yeniden hortlatılmış “Neo- Atatürkçülük” ve Doğu Perinçek grubu, “misyonerliğin” bir tehdit olarak ünlü kitaba girmesinden sonra, soykırımı da bir misyoner olayı olarak göstermenin ötesinde, misyonerlikle bir ilgisi olmayan Rum Ortodoks ve Ermeni kiliselerini hedef alan eylemliliklere ve nefret söylemi içeren kampanyalara başladılar. Katolik kilisesi ruhanileri saldırılara uğradılar, Küçük Türk Protestan kilisesi, Lozan Anlaşması gibi herhangi bir statüsü olmadığı için ağır saldırılarla karşılaştı. Bütün bu dönem boyunca, inkarcı konferans ve seminerlerin sayısız hale gelmesi, genel kurmay tarafından onbinlerce CD’ler üretilip okullara dayatılması, onlarca inkar temelli kitaplar üretilmesi sonucu, 2007 Ocak’ında Hrant Dink suikasti ve onu izleyen Malatya misyonerler katliamı ile zirveye ulaşıldı.

Hrant Dink cinayeti Türkiye toplumunda bir kırılma yaratması yanında, artık derin devletin seçimle gelmiş hükümete karşı bir darbe girişimi boyutuna kadar vardı. Hrant Dink cinayetinin yüzbinlerin protestosu ise, hükümete darbeye karşı direnme ve erken seçime gitme cesaretini verdi.

Militarizm ile hükümetin, daha sonra gülen cemaatin adliye ve polis içindeki hegemonyası ile hükümet arasındaki, “saray içi çatışmalar” sırasında ortaya çıkarılan belgeler arasında, Ermeni ve Rum dini önderliğine ve toplumuna yönelik suikast planları yanında, Türkiye’de az sayıda bulunan soykırım araştırmacılarının da “kara listesi” ortaya çıktı ve bunlar asla yalanlanmadı.

Hristiyan azınlıkların durumunda kimi iyileştirmeler de oldu, bu inkar edilemez. Hristiyan Vakıflar biraz olsun rahatladı. Ama bu “ilerlemelerin” ardında bile, kent merkezi rantların kullanımında, kazan/kazan ilkesi ile varolan tıkanmayı aşma kaygısı vardı. Bu vakıfların ne kadar devlet denetiminden bağımsız olduğu, toplumların bu vakıfların yönetiminden yalıtılmış olduğu gerçekliğide algılanmaya başlandı. Ama bütün bunlar olurken, görünürde pasifleşmiş olan ASİMKK, varlığını hala sürdürmekteydi. Vali ve vali muavinlerinden birinin bir görevi de, bu kurulun faaliyetlerini sürdürmektir. Ama artık daha sessiz ve derinden giden bir çalışma yürütülüyordu.

Devletin 1915 soykırımı konusundaki görüşünde, İttihat Hükümeti’nin 1916 yılında yaptığı uluslararası kamuoyuna yönelik ilk Fransızca resmi açıklamasında ileri sürülen tezler, allanıp pullanarak 2015 yılında da yinelecek. Tek değişiklik, bir taziyenin yapılmış olması 99 yıl sonra.

Yani:

1. Daha önceden planlanmış tüm Ermeniliği hedef alan bir imha planı yoktur.

2. Birinci Dünya Harbi'nin koşulları nedeniyle Jön-Türk Hükümeti, tehcir bile değil, imparatorluk sınırları içinde yeniden iskan kararı almıştır.

3. Bazı zaiyatın olduğu inkar edilemez, ama bundan dolayı da Van İsyanı'nı başlatan ve cephe gerisinde eylemliliklere girişen Ermeni Devrimcileri sorumludur. (Cumhuriyet dönemi resmi tarihçiliği sorumluluğu, devrimcilere bile yükleme çabası göstermeden tüm Ermeniliği sorumlu tutan bir söylem geliştirdiler. Öyle ya, o zaman din adamlarının sistematik kıyımına, tüm Ermeni kurumlarının ve partilerinin hedef alınmasını nasıl açıklayacaklardı?)

4. Bu olay aynı zamanda "karşılıklı bir çatışmadır". Kayıplar bir çeşit savaş zaiyatıdır. Normaldir.

5. Ermeniler de, Rus ordusunun himayesi altında, Müslüman nüfusa kıyım yapmışlardır.

6. Biz Balkanlardan Müslümanların nasıl kovulduğunu unuttuk ve mesele yapmadık, siz de 1915'i mesele yapmayın.

Sonuç olarak T.C, 2015'de tüm dünyayı saracak olan "soykırım" hatırlayışını, 1. Dünya Savaşı'nın diğer boyutlarını öne çıkararak dengelemeye ve meşrulaştırmaya çalışacak.

1. Türkiye bir var olma kavgası veriyordu ve Ermeniler ve Anadolu Hristiyanları bize ihanet ettiler; karşı cephe ile işbirliği yaptılar. Bu çerçevede Çanakkale Savaşı anmaları ile 24 Nisan anmaları dengelenmeye çalışılacak.

2. Bütün bu meyanda yayınlar, konferanslar, TV programları, gazete dizileri yapılırken, Almanlar ile birlikte ilan edilen Cihat olgusu gözden irak tutulacak. Çünkü bu, Ortadoğu'da yaşanan vahşet ile 1915 arasında özde bir aynılık olduğunu gösterebilir. Cihatist ideoloji ile etnik arındırma ve soykırım arasındaki bağıntının üstü örtülmeğe

çalışılmaktadır.

3. Diplomatik olarak ise, dış dünyadan gelen baskıyı hafifletmek için, biçimsel, derine gitmeyen, ve tazmini asla ağızına almayan bir “özür” bile dilenebilecek.

4. En fazlasından diasporayı yatıştırmak için, pasaport verme, vizeden muaf tutma vb. gibi jestler de yapılabilir.

5. Bu aynı zamanda, yoğun bir ideolojik mücadele içinde bulunan (siyasal İslam ile neo-kemalizm arasındaki) bir süreçte, karşı cepheye indirilen bir darbe anlamı da taşıyacak ve hükümetin Batı ile olan problemlili ilişkisinde biraz olsun rahatlama getirecek ve “aferin” aldırarak.

Kaynak: [Özgür Gündem](#)